

האם גרמא הותרה רק במקום פסידא – 1113

שבת דף קכ:

כתיב לא תעשה [כל] מלאכה - עשייה הוא דאסור, גרמא שרי. כתיב לא תעשה [כל] מלאכה - עשייה הוא דאסור, גרמא שרי, מתוך שאדם בהול על ממונו - אי שרית ליה אתי לכבווי.

וזו שיטת ר' יוסי האוסר במשנה כיבוי באמצעות כדים מלאי מים - ואילו חכמים התירו גרמא זו. ולקמן האם היתר "גרמא" הינו כללי או יש מקרין בהם למרות שתורה התירה גרמא - חכמים אסרו. – ובנידון שלפנינו היתרם של חכמים – הינו במקום דליקה/הפסד.

מחצית השקל אורח חיים סימן תקיד ס"ק יט

י"ל דהתוספות פסקו כר"ש דמלאכה שאצ"ל פטור וס"ל הא דאסור גרם כיבוי שלא במקום פסידא היינו דוקא לר"י דס"ל מלאכה שאצ"ל חייב - א"כ במכבה ממש חייב, לכן החמירו גם בגרם כיבוי שלא במקום פסידא, משא"כ לר"ש דס"ל מלאכה שאצ"ל פטור וא"כ מכבה ממש ליכא כ"א איסור דרבנן יש להקל בגרם כיבוי אפי' במקום דליקה פסידא. באר את דבריו (ועיין ביאור הלכה לקמן שחולק).

שלטי הגבורים מסכת שבועות דף טז עמוד א

ותו דהתם בפי' כל כתבי קרא קא דייק עשיה הוא דאסור גרמא שרי ומדלא מחלק תלמודא משמע דבכל ענין גרמא שרי ל"ש נכתב במקומו או שלא במקומו ודעת הגהות מיימי פ"ו מהל' יסודי תורה נראה דס"ל ג"כ דגרמא מותר שהביא הברייתא במסקנת התלמוד שם פ' כל כתבי אלא שמדבריו נראה דלא שרי אלא בדלא אפשר בע"א

שלטי הגבורים מסכת שבת דף מה עמוד א

ומיהו כשאנו מכוין לכך אף על פי דהוי פסיק רישיה שרי ע"י גרם שהרי התירו לחצות בכלי מלאי מים אף על פי שבודאי יתבקעו ויכבו והוי פסיק רישיה מ"מ שרי כיון שאינו אלא גרם ואינו מכוין לכך ועי' בתוס' פ' בתרא דיומא. ומסופקני בכל מלאכת שבת הנעשית בלא מתכוין ע"י גרם בפסיק רישיה כי האי דגרם כיבוי אי שריא או דלמא גבי דליקה הקילו. מה צדדי הספק והלא ההיתר נלמד מפסוק מפורש ? ומה הדין בגמרא שמתכוון אליה ?

מחנה אפרים מסכת שבת

עוד שם ע"ב, כתב הבש"ח וז"ל ומסופקני בכל מלאכת שבת הנעשה בלא מתכוין ע"י גורם וכו'. נ"ב לא ידעתי במאי נסתפק דהא נר שאחרי הדלת הוי גורם ואינו מתכוין... וא"ה אסור מטעמא דפסיק רישיה וגבי דליקה התירו, והכי משני גמרא...

שו"ת ישכיל עבדי חלק ה - אורח חיים סימן לו

ועי' שלטי"ג שבת ק"ד וז"ל ומסופקני בכל מלאכת שבת הנעשית שלא במתכוין ע"י גרם בפסי"ר כי האי נגרם כיבוי אי שריא או"ד גבי דליקה הקילו ע"כ ולפי ספיקו קשה להתיר, וכו' ובפרט דכל עניני גרם דמתירין, הוא רק בענין אקראי ונזדמן, אבל בשימוש תדירי צריכים לחוש ביותר, דאם נתיר שימוש המקרר אף באופן שהוא רק גורם, יבוא להתיר אף באופן שלא יהי' גורם, וכו' מכל הנ"ל לפע"ד אין לשמש במקרר לפתוח הדלת, אכן ע"י נכרי מותר,

חדושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קכ עמוד א

פורסין עור וכו' מפני שהוא מחרך. פי' וכיון שאינו נשרף אין הדליקה יכולה להתפשט בתוכה והוא כבה מאיליו וכו' בין מלאין של מים וכו' ור' שמעון בן ננס היא דלא תימא דוקא עור שאינו אלא חוצץ בפני העור ואינו מכבה אלא אפי' בכלי של מים ואם ישבר ישבר דס"ל גורם לכבוי שרי משום הפסד ממונו (ועיין לקמן תקי"ד ב ברמ"א).

מרדכי מסכת שבת פרק כל כתבי רמז שצט

פורסין עור גדי על שידה תיבה ומגדל שאחז בה האור וכן עושין מחיצה בכלים מלאים מים ואפילו חדשים הראויים להתבקע וע"י כן תכבה הדליקה דגרם כיבוי מותר. כדאמרינן בגמרא אמר רב יהודה טלית שאחז בה האור נותנין עליה מים מצד א' ואם כבתה כבתה כר"ש דאמר גרם כיבוי מותר. ופר"ת וראב"י דאין הלכה כרבי יוסי דאמר גרם כיבוי אסור (=ולכן גם אסר את העמדת הכדים מלאי המים כדים) ואף על גב דהלכה כר' יוסי מחבירו הכא הלכה כר"ש משום דרב יהודה קאי כוותיה... וה"ר קלונימוס בר' עובדיה משום ה"ר יום טוב התיר ביום טוב לתת סכין או כלי או דבר הניטל על נר של שעוה שלא במקום הדלקתה שאינו אלא גרם כיבוי. אבל רבינו יואל פי' דאפילו ביום טוב לא שרינן גרם כיבוי לכתחלה אלא במקום היזק דוקא. וה"ק בביצה אין (*מבקעין) [*מכבין] הבקעת כדי לחוס עליה [*ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדירה מותר] וכן רב יהודה לא שרי הכא אלא במקום היזק (הערת המו"ל: צ"ב מה מביא מהגמ' שם, דאיירי בכיבוי בידיים¹).

האם לרבינו יואל יש ראייה מסוגיית הגמ' לעיל ? (מה פירוש "לכתחילה") ? האם ההיתר של ה"ר יום טוב הינו גם בשבת (עיין תפילה משה ח"ב כ"ג אות ו' שחילק בין שבת ליו"ט).

¹ עיין מחצית השקל תקי"ד ס"ק י"ט שביאר את האמור בגמ' במציאות של גרמא.

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות ערב שבת סימן כח

וני"ב דהא דפליגי רשב"נ ור' יוסי בגרם כבוי היינו דוקא להציל מפני הדליקה אבל גרם כבוי שלא להציל מודו כ"ע דאסור והיינו שמשמע מדברי ריב"א ומדברי ערוך דגרם כבוי אסור היינו בגרם כבוי שאינו להציל

שו"ת מהר"ל סימן לב / הו"ד בב"י לעיל

וגרם כיבוי נמי פסקינן כרבי יוסי דשרי מיהו כתב מהר"ם דוקא משום הפסד דליקה הא לאו הכי אפילו ביום טוב אסור, ומ"מ דעתי נוטה להתיר כדלעיל.

חזו"א או"ח סימן ל"ח ס"ק ג'

ומיהו למש"כ המרדכי פ' כ"כ בשם רבנו יואל דלא התירו גים כיבוי אלא במקום הפסד וכן פסק הרמ"א סי' של"ד סכ"ב, הכי נמי בכל מלאכות אסור גרמא בלא הפסד

ט"ז או"ח תקיד ס"ק ו'

ואפ"ה אסר רבינו יואל שלא במקום היזק... לא מצינו חבר לר"י בזה.

גמ' שבת דף קב:

תנא: נר שאחורי הדלת - פותח ונועל כדרכו. ואם כבתה - כבתה. לייט עלה רב. אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא, ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי טעמא לייט עלה רב? אילימא משום דרב סבר לה כרבי יהודה, ותנא קתני לה כרבי שמעון - משום דרב סבר לה כרבי יהודה, כל דתני כרבי שמעון מילט לייט ליה? - אמר ליה: בהא - אפילו רבי שמעון מודה, דהא אביי ורבא דאמרי תרווייהו: מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות. אמר רב יהודה: פותח אדם דלת כנגד מדורה בשבת. לייט עלה אביי. במאי עסקינן? אילימא ברוח מצויה - מאי טעמיה דמאן דאסר? אי ברוח שאינה מצויה - מאי טעמא דמאן דשרי? - לעולם ברוח מצויה, מר סבר: גזרינן, ומר סבר: לא גזרינן.

שו"ת הרב"ז חלק א (אורח חיים, יורה דעה) סימן קל"ו

ולכאורה יש לפשוט ספיקו של השלטי גיבורים, מהא דאמרינן בשבת ק"כ ע"ב שם, לענין נר שאחורי הדלת, דלייט רב על כל המורין לומר פותח ונועל כדרכו. מטעם דהוי פסיק רישיה. וקשה, והלא הפותח והנועל, אינו עושה אלא גרם כבוי, ושרי? אלא ודאי, דרק גבי דליקה הקילו. וכן יש להוכיח מהא דא"ר יהודה (בשבת ק"כ ע"ב שם): פותח אדם דלת כנגד המדורה בשבת. ולייט עלה אביי. ואמרינן שם: דברוח שאינה מצויה, לכ"ע אסור. ולא פליגו אלא ברוח מצויה. דמר סבר גזרינן, ומר סבר לא גזרינן. וקשה ג"כ: הרי הוי רק גרמא ושרי לרבנן כנ"ל? אלא ודאי דרק גבי דליקה הקילו. ונראה להטעים סברת הש"ג בספיקו לומר, דרק גבי דליקה הקילו. עפ"מ ש"כ הש"ג בעצמו, על הרי"ף פ"ז דסנהדרין, דף ט"ז ע"א. אות א'. שכי' וז"ל: "ני"ל דלא שרינן גרם מחק בפ"ר, אלא א"כ הוא לשום צורך, כגון טבילה וכיו"ב. דומיא דגרם כבוי, דלא שרינן ליה, אלא משום היזק. כמש"כ המפרשים וכו'. עכ"ל. ונראה דהש"ג ס"ל כהרבינו יואל ז"ל, שבמרדכי פט"ז דשבת סי' שצ"ט, שפי': דאפי' ביום טוב לא שרינן גרם כבוי לכתחלה, אלא במקום היזק דוקא. וכי"פ הרמ"א ז"ל בשי"ע או"ח סי' של"ד סעי' כ"ב, דגרם כבוי אינו מותר אלא במקום פסידא ע"ש. הגם שהט"ז באו"ח סי' תקי"ד סוסק"ו, כתב: דלא מצא חבר לרבינו יואל בזה ע"ש. אולם אני בעניי מצאתי לו חברים, גאוני קמאי ז"ל.

שו"ת הרב"ז חלק א (אורח חיים, יורה דעה) סימן קל"ו

ויתכן לומר דהמפרשים הנ"ל מצאו מקור טהור לשיטתם, מהא דלייט רב בענין נר שאחורי הדלת, ואביי לייט בענין פתיחת דלת כנגד המדורה. אף על גב דכ"ז לא הוי רק גרמא, אפ"ה אסור,

המשך שו"ת הרב"ז

משום דאיירי שלא במקום פסידא. וגרם כבוי לא שרינן אלא במקום היזק ופסידא, כאמור עכ"פ הראיתי לדעת בס"ד דהרבינו יואל לאו יחיד הוא בד"ז. ומצאתי לו חברים נאמנים, גאונים קדמונים ארזי הלבנון ז"ל. והט"ז שכתב דלא מצא לו חבר. במחכ"ה אשתמיטתיה כ"ז.

(ב) ולכאורה יש עוד להוכיח דגם דעת בעל ספר "כל בו" ז"ל, סבירא ליה כהמפרשים הנ"ל, הרי יואל וסייעתו, דגרם כבוי רק במקום פסידא שרי. דהנה הרמ"א באו"ח סי' שט"ז סעי' ב', פסק בשם הכל בו, דהמשסה כלב אחר חיה בשבת, הוי צידה. והמג"א שם סק"ד, כתב דהכל בו רק לאיסורא בעלמא קאמר, אבל אינו חייב משום צידה, עד שיעשה מעשה, כגון שברח הצבי מפני הכלב, והי' הוא רודף אחר הצבי, או שעמד בפניו והבהילו, עד שהגיע הכלב ותפסו. כמש"כ הרמב"ם ז"ל להדיא. יעו"ש בפמ"ג בא"א. וקשה הא לפי המבואר בב"ק כ"ג ע"ב, ובסנהדרין ע"ו ע"ב, דמשסה את הכלב, לא הוי רק גרמא יעו"ש. והלא גרמא בשבת שרי כנ"ל. ואמאי פסק "הכל בו" לאיסורא, גם בלא עשה מעשה? אלא ודאי דס"ל ה"כל בו" כדעת הרי' יואל וסייעתו, דגרם כבוי רק במקום פסידא שרי. והכא במשסה את הכלב, אעפ"י דגרמא בעלמא הוא, כיון דליכא פסידא אסור:

ויצא לנו מזה דבר חדש: דהיכא שהיה הצבי שלו, וברח, דהוי"ל פסידא. שרי לכתחלה לשסה בו את הכלב לתפסו, כיון דלא הוי רק גרמא.

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן י (תשובה לגבי מקרה בשבת)

ומעתה כיון דנתבאר ודאי שאין כאן מלאכה דאורייתא, מסתבר שאין שום חשש בפתיחת הדלת, שהרי גם לענין גרם מלאכה דאורייתא אמרו בגמ' שבת ק"כ ע"ב, שרק עשייה אסורה הא גרמא שרי, ומבואר שלא דוקא גרם כבוי הוא דשרי, אלא אף גרם הבערה נמי שרי, כמו"ש שם להדיא המאירי עיין שם. הן אמנם שהרמ"א בסי' של"ד סעיף כ"ב כתב דלא שרי גרם כבוי כי אם במקום פסידא, מ"מ נלע"ד שכל זה דוקא בגרם מלאכה דאורייתא משא"כ בדרבנן לא מצינו שאסור שהרי אפילו לענין יום טוב כתבו התוס' במס' ביצה כ"ב ע"א דגרמא שרי לכתחלה אפילו שלא במקום פסידא, ואף שהמג"א כתב בסי' תקי"ד סק"ה דאסור, מ"מ בדרבנן ממש לא מצינן שאסור...

גם פשוט הוא שאף אם היינו אומרים שיש איסור תורה בהפעלת מנוע מ"מ בנידון שלנו אף על גב שהחום נכנס תיכף ומקדים להפעיל את המנוע בשעה קצרה אפ"ה אין זה דומה למ"ש דהמגיס חייב משום מבשל, או כמו"ש הריטב"א בשבועות י"ז דקרובי בישול מלתא הוא וחייב, דשאני התם שמתחיל תיכף להתחמם יותר וממהר להתבשל, משא"כ כאן שהחום רק גורם שלאחר זמן יתפשט הגז, ויחד אתו המפוח, ורק אז תתחיל המלאכה ע"י זה שיגרום חיבור עם הזרם, באופן זה מסתבר דחשיב רק גרמא בעלמא, וגם אפשר שכיון שמעיקר הדין אמרו בגמ' שגרמא מותר, לכן אף שהרמ"א הביא דעת המרדכי דלא שרי אלא במקום פסידא, מ"מ אפשר שדוקא בכה"ג שמכוין להדיא לגרמא, אז הוא דאסור שלא במקום הפסד, אבל בכה"ג דנידון דידן שאינו מכוין אלא לפתוח הדלת, ורק פס"ר הוא שיצא מזה גרמא בכה"ג לא מצינן שאסור אף להמג"א בסי' שי"ד שאוסר פס"ר אפי' בדרבנן.... וכיון שכן אפשר שכמו כן יש לחלק בנידון שלנו בין מכוין להדיא ובין פסיק רישא. כל זה כתבנו לענין גרם הפעלת מנוע בתחלתו, משא"כ בנד"ד שהמקרה הוא כבר באמצע עבודתו אלא שרק מקדים פעם אחת קצב פעולתו מסתבר שמותר לעשות כן אף בכה"ג דלא חשיב כלל גרמא.

ולכאורה עוד יש להביא רא"י לדעת ה"שלטי גבורים" פ"ז דסנהדרין, על הרי"ף שם, דף ט"ז ע"א (שהבאתי לעיל באות א' בקצרה). שכתב וז"ל: נ"ל דלא שרינן גרם מחק בפ"ר, אא"כ הוא לשום צורך, כגון טבילה וכיו"ב. דומיא דגרם כבוי דלא שרינן אלא משום היזק וכו'. והיינו דנקט בברייתא: נזדמנה לו "טבילה של מצוה", יורד וטובל, ואינו חושש למחיקה. אבל בלא צורך, נ"ל דליכא היתר בגרם מחיקה וכו'. עכ"ל. ולעיל באות א' כתבתי, דהיינו כדעת הרבנו יואל, וסייעתו ז"ל. וב"שלטי גבורים" על הרי"ף פ"ד דשבועות דף ט"ז ע"א אות ב'. כתב בשם הגהות מיימוני פ"ו מהל' יסוה"ת, דס"ל ג"כ דגרמא מותר. וסיים שמדבריו נראה דלא שרי אלא בדלא אפשר בע"א. עכ"ל. וי"ל מר"ה י"ח ע"ב, דתניא בתלמודא בתשרי בטילת אדרכתא מן שטרייא. שגזרה מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פיהם. וכשגברה מלכות חשמונאי ונצחום, התקינו שיהיו מזכירין שם שמים אפי' בשטרות. וכך היו כותבים: בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול, לאל עליון. וכששמעו חכמים בדבר אמרו למחר זה פורע את חובו, ונמצא שטר מוטל באשפה, וביטלו. וכו' ע"ש. וקשה, הא לכאורה מוכח: דלא עשו זאת בידים להטיל את השטר באשפה, רק לאחר שפורע את חובו, אינו חושש עוד לשמור את השטר, ונמצא שטר מוטל באשפה. וא"כ לא הוה זאת רק גרמא ושרי? אולם עפ"י ה"שלטי גבורים" הנ"ל אתי שפיר. דשם לא היה שום צורך בדבר להזכיר שם ה' בשטרות. ובכה"ג גרמא אסורה, כדבר האמור. אבל יש לדחות עפ"י רבינו חננאל ז"ל, בגליון הש"ס ר"ה י"ח (דפוס ווילנא). שגרס בגמ' שם: למחר זה פורע את חובו, ונמצא שטר קרוע מוטל באשפה וכו'. ורוח הקודש הופיע בבית מדרשו של רבינו חננאל ז"ל, שכן היא הגירסא להדיא בברייתא דמס' מגלת תענית פ"ו. וז"ל: "למחר פורע זה את חובו, וקורע את שטרו, ונמצא ש"ש מוטל באשפה". הרי מוכח דבעל השטר בעצמו קורע את שטרו, ומטילו לאשפה. והרי זה עושה בזיון זה בידים, ולא הוי גרמא. וגדולה מזו כתב החת"ס ז"ל (חיו"ד סי' רס"ג) וז"ל: ונלפע"ד דלא מקרי גרם אלא כשאינו עושה מעשה בידים, אלא שנמחק מאליו ע"י מי המקוה כשטובל בלי גמי. אבל כל שעושה מעשה אפי' אינו עושהו בגוף השם, מ"מ כיון דסוף סוף ע"י מעשה שלו נמחק, הו"ל מחיקה גמורה ואסור. ורא"י לזה מגרם כבוי, דדינא הכי. כדמוכח ממ"ש תוס' ס"פ כירה לכל התירוצים ע"ש וה"ה במחיקה, דש"ס מדמי להדדי פ' כל כתבי ע"ש. עכ"ל -

דרכי משה הקצור אורח חיים סימן של"ד ס"ק ה'

וכתב המרדכי (ע"ד) פרק כל כתבי (סי' שצט) דגרם כבוי לא שרי אלא במקום היזקא אבל בלא היזקא אפילו ביום טוב אסור:

שו"ע של"ד כ"ב

תיבה שאחז בה האור, יכול לפרוס עור של גדי מצדה האחר שלא תשרף; ועושים מחיצה בכל הכלים להפסיק בין הדליקה, אפילו כלי חרס חדשים מלאים מים שודאי יתבקעו כשתגיע להם הדליקה, דגרם כבוי מותר. הגה: במקום פסידא (מרדכי פרק כ"ב).

באור הלכה סימן של"ד סעיף כב ד"ה * דגרם כיבוי

דגרם כיבוי מותר - לאו דוקא כיבוי דהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה דאפילו בכל מלאכות הדין כן וכנ"ל.
מה מקורו ?

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תקיד סעיף בא

יש למחות ביד מקצת ההמון הנוהגים ביום שמחת תורה להבעיר מיני נפט שקורין פולווי"ר דאף שהם מתכוונים לשמחת היום מכל מקום שמחה זו אינה שוה לכל נפש ואסור להבעיר בשבילה ביום טוב כמ"ש בסי' תקי"א אבל מותר לקבוע פולווי"ר בשופרת שתחוב בתוכה נר של שעה או של חלב דכשיגיע האור לשם יתבער פולווי"ר מאליו ואף על פי שהוא גורם על ידי זה כיבוי הנר מכל מקום כיון שהוא מתכוין למצוה התירו לו גרם כיבוי כדרך שהתירו גרם כיבוי במקום הפסד ממונו כמ"ש בסי' של"ד.

רמ"א סימן תקיד סעיף ב

ומותר להוסיף פתילות לנר דולק כדי שיבעיר הרבה ויכבה במהרה (ר"ן פ' אין צדין).
האם לכאורה אינו סותר משנתו לעיל לגבי היתר גרמא רק במקום הפסד ? (ועיין תפילה למשה חלק ב' כ"ג אות ח').

משנה ברורה סימן תקיד ס"ק יח

ויכבה במהרה - עיין בבה"ל דאם מכוין שיכבה אורה לאו לכו"ע הוא ואינו אלא רק לדעת היש מתירין לקמן בס"ג ולפמ"ש"כ שם דראוי להחמיר בזה ה"ה כאן

משנה ברורה סימן תקיד ס"ק כה

(כה) במקום שהרוח שולט - ר"ל שיכול לשלוט כשיבא וטעם ההיתר משום דאינו אלא גרם כיבוי בעלמא ויש מאחרונים שמחמירין בזה דבכל רגע ורגע הרוח מנשב ומטעם זה המנהג בליל יום טוב שאין לוקחין הנרות מביהכ"נ לביתם כדרך שעושין במו"ש אלא תוחבו בחול וכנ"ל בסק"א :

שער הצינון סימן תקיד ס"ק לא

(לא) הגר"א [ומה שהקשה מגן אברהם על זה מסעיף ב, כונתו במה שכתב שם בסעיף קטן ה דלא שרי גרם כיבוי אלא במקום פסידא, כמו שכתוב סימן של"ד סעיף כ"ב בהג"ה, באמת אותה הג"ה אין לה מקור, וכמו שכתב הט"ז בסוף סעיף קטן ו בסימן זה דלא מצינו חבר לשיטה זו, וגם המגן אברהם בעצמו סעיף קטן ז כתב דהרא"ש לא סבירא ליה שיטה זו, ועיין במאמר מרדכי שכתב, דאפשר דביום טוב לכולי עלמא שרי גרם כיבוי לכתחלה, וכמשמעות התוספות ביצה דף כ"ב ועיין לקמיה], וכן הוא גם כן דעת האליה רבה והמטה יהודה, כמו שהבאנו לעיל בסימן רע"ז בביאור הלכה, וכן הסכים המאמר מרדכי להקל על כל פנים ביום טוב : אבל לא תירץ את דברי הרמ"א עצמו א"כ נאמר כסיום דבריו. עיין דור המלקטים שבת ו עמ' 3451 - האם דעת רבינו יואל דעת יחיד ולגבי הפסק

שלחן שלמה לסימן שח סעיף ל"ד

פא. לענין גרמא אמר מרן זללה"ה דהנה בגמ' - שבת דף ק"כ - מצינו דגרמא שרי, והרבינו יואל שמח"ד שרק גרם כיבוי במקום פסידא שרי הוא תמוה, כי אין סברא לחלק, והנה בשו"ע סי' של"ד סעיף כ"ב, הביא המחבר להיתר רק הרמ"א הוסיף דרך במקום פסידא שרי וסמך עצמו על דעת הרבינו יואל שהובא במרדכי, וכיון שהדעת נוטה כהמחבר ותימא שהרמ"א נסמך ע"ד הר"י, הלכך גרמא בצירוף עוד היתר, שרי.

שולחן שלמה - שבת ב / אוירבאך, שלמה זלמן בן חיים יהודה ליב - לייזרזון, שמחה בונם / עמוד 78 הודפס מאוצר החכמה

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן י

. וגם לא נזכר כלל בשום מקום שהמבעיר אש בשבת ויו"ט יחשב גם כגורם כיבוי ועשיית פחם לאחר ההדלקה, (גם פסק הרמ"א בסי' תקי"ד שמותר להוסיף פתילות לנר דולק ביום טוב כדי שיבעיר הרבה ויכבה במהרה אף על גב דיש אוסרים גרם כיבוי ביום טוב שלא במקום הפסד)

רמ"א תקי"ד ג'

ומותר להעמיד נר במקום שהרוח שולט, כדי שיכבה ; אבל אסור להעמידו שם, אם כבר הרוח מנשב (מהרי"ל).

מאורי אש השלם חלק ב' עמ' תרנ"ב מכתב הגרש"ז זצ"ל

כנים הם דברי כת"ר דלצורך מצוה או לצורך חולה קיל טפי מבמקום הפסד (עיין מג"א סי' ש"ז סק"ז) וחזינן נמי דלדעת העיטור שרי שבות דאמירה לעכו"ם במקום מצוה ולא במקום הפסד. וגם נלענ"ד דמשום הנאת אורה דחשיב כאוכל נפש לגבי יו"ט אפשר שפיר להיתר גרמא בשבת וכמו"ש כת"ר שהרי הט"ז סי' תקי"ד סק"ו כתב דלא מצא חבר להר"י שבמרדכי ועיין במנורה הטהורה שהרבה לתמוה על שיטה זו ומסיים דהמקיל שלא במקום פסידא לא הפסיד וא"כ כ"ש דיש להיתר משום כבוד שבת

וע"ע יבי"א שצויין בשיעור הקודם.